

Cap on va Catalunya?

JUAN-JOSÉ LÓPEZ BURNIOL

AVUI, 3 de maig del 2008

La pregunta cap on va Catalunya? denota un cert tarannà fatalista que sembla esperar poc d'un destí obscur que es considera responsable d'un futur sense horitzó. Denota tristor. I en ocasions sembla, en efecte, que Catalunya o, millor, molts catalans estiguin tristos. Tristos perquè pensen que la seva identitat col·lectiva s'erosiona, i perquè creuen que la seva vella preeminència econòmica dintre del conjunt hispànic està minvant. Però aquesta percepció no respon a la realitat. Avui, Catalunya té motius per sentir-se satisfeta per la forma com ha gestionat els seus interessos.

El sol fet d'haver subsistit com una nació -es a dir, com una comunitat amb consciència clara de posseir una personalitat històrica diferenciada i voluntat decidida de projectar aquesta personalitat al futur en forma d'autogovern-, estant com està al mig de dos grans Estats nació com Espanya i França, ja és prou motiu d'una raonable satisfacció. I si s'afegeix que Catalunya ha determinat decisivament la configuració d'un d'aquests dos Estats -concretament, d'Espanya-, mitjançant la implantació de l'Estat de les autonomies, s'hauria de concloure que l'actual posició de Catalunya és positiva.

Catalunya té eines prou esmolades per conformar el seu destí. El nou Estatut és políticament - amb independència del que pugui dir el Tribunal Constitucional- el text legal més important promulgat a Catalunya des del Decret de Nova Planta. Raons d'aquesta afirmació: 1. Proclama la realitat nacional catalana. 2. Afirmar que els poders de la Generalitat emanen del poble de Catalunya. 3. Estableix que les relacions de la

Generalitat amb l'Estat es regeixen pel principi de bilateralitat (i pel de multilateralitat, si bé amb una reserva). 4. Reconeix que l'autogovern de Catalunya es fonamenta també en els drets històrics del poble català. 5. I reconeix la posició singular de la Generalitat -dintre de l'Estat espanyol- en certes matèries.

A la vista d'aquestes afirmacions -i sense oblidar que les lleis tenen sols un valor instrumental-, Catalunya no es pot preguntar passivament cap on va, com si fos la nau de l'holandès errant, sinó que ha de decidir què vol fer amb els estris que té, donada la seva realitat actual i vistes les circumstàncies que l'envolten. Així, la primera qüestió que Catalunya s'ha de respondre és si vol construir el seu futur dintre del marc hispànic, o bé s'estima més volar sola.

Aquesta pregunta no és ociosa; abans al contrari, cobra sentit cada cop que un polític català diu que els únics interessos que el motiven són els de Catalunya. Si opta per la primera possibilitat -jugar en el marc hispànic-, llavors resulta lúcida aquesta afirmació d'un empresari català: "Mai he vist una empresa petita que tingui el 20% d'una societat gran i no vulgui estar al consell d'administració d'aquesta".

El missatge és clar: l'empresa petita és Catalunya, la societat gran és Espanya i el consell d'administració d'aquella és el govern central; amb el benentès que estar en el govern i en les institucions de l'Estat no resulta compatible amb un plantejament confederal: si s'hi vol estar, l'estructura a bastir ha de ser federal, amb un Senat que funcioni com una autèntica cambra territorial. I si aquesta fórmula no resulta satisfactòria, l'alternativa no pot ser una relació bilateral de funcionament penós i resultats precaris. La conllevància orteguiana té un límit.

A la vida personal i a la col·lectiva, el més difícil és prendre decisions, perquè l'exercici de la llibertat comporta l'assumpció de responsabilitats. Tots som fills del nostres propis actes: les persones i els pobles. Aquest és el motiu de l'actual incomoditat catalana: s'acosta el moment de decidir. I les opcions reals són dues: o impulsar el desenvolupament de l'Estat autonòmic per convertir-lo en un Estat federal -tot i les dificultats enormes que això comportarà-, o començar a pensar seriosament en la independència. No hi ha terceres vies: buscar-les no és sinó una forma d'escapisme i, a la llarga, produeix melangia.